ברית מילה

ברית מילה

סיפר רבינו החפץ חיים: מעשה שהיה בגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל, שנתכבד פעם בסנדקאות. הגיע הגאון בזמן המיועד, אבל הוכרח להמתין זמן רב, והברית טרם החלה. לתימהונו נודע לו פשר הדבר: באותו בית נמצא אבי הרך הנולד במצב של גסיסה, וכפשׁע בינו לבין המוות. ומה עשו הקרובים? החליטו לחכות ליציאת נשמתו, כדי שיוכלו לקרא את התינוק הנולד בשם אביו...

כששמע הרב את הדבר השתומם, וציווה על המוהל למול את הילד תיכף ומיד, וכה אמר: "להטריח את המלאך הממונה על הרפואה שיבוא במיוחד לרפא את החולה - אין בכוחי. אך כאשר נתעסק במצות המילה - הרי יבוא מלאך הברית לעמוד לימין המוהל והסנדק על מנת לרפא את הרך הנימול. או אז אבקשהו שיכנס גם לחדרו של החולה לרפאו"...!

וסיים החפץ חיים: וכך היה. לאחר שלשה ימים קם החולה ממיטתו והלך ברגליו לבית-הכנסת!

מעניין לציין את דבריו של הגאון רבי אליהו גוטמאכר זצ"ל (בהגהותיו למסכת שבת דף ק"ל), שכתב בשם ספר "עוללות אפרים": כל חולה המתפלל בתפילה עבור הנימול יכוין "חנני ה' כי אומלל אני" - שאני נימול. וגם יכוין כל אדם על צרותיו בעת בכי הנימול מייסורי המילה, משום שקול זה עולה בלי מונע מכל קליפה, ובכך יזכה שתיכלל גם תפילתו.

ועל זה נאמר "כי שמע ה' קול בכיי" - כלומר, בכי הילד הנימול - "שמע ה' תפילתי, ה' תפילתי יקח". והיא עצה נפלאה!

מעלת הברית

הרב שמעון דהאן שליט"א אומר שהמילה נעשית ביום השמיני משום שהוא יום גבוה יותר במעלתו מיום השביעי. השמונה מייצג את העולם שמעל לגדר הטבע.

בברית מילה מסירים את הערלה של התינוק. אותיות ערלה הן: "רע-לה". כלומר במילה ערלה, יש רע. הערלה היא כעין פקק בגוף התינוק ומונע ממנו להתחבר לקדושה.

עד שמסירים את הערלה, יש לילד שד, אבל לאחר הסרת הערלה, מצטרפת האות י' ואז הילד מקבל את המילה: "שד"י ". זוהי המצווה הראשונה שהילד זוכה לה מיד לאחר הברית מילה. והוא מצטרף לעם ישראל.

לא זכה אברהם אבינו ללדת את יצחק אבינו אלא רק לאחר שעשה לעצמו ברית מילה. גם אדם הראשון עשה ברית מילה, וכן נח, אבל הם לא נצטוו על המילה. אבל ה' ציווה את אברהם אבינו למול את עצמו. והיות שישמעאל נולד טרם הברית מילה, הוא נולד כולו רע ומצד הרע והטומאה.

לאחר הברית מילה זוכה התינוק לקבל נשמה. אלא שהנשמה שהתינוק מקבל אינה מגיעה אליו ישירות, משום שהיא חזקה מאוד ויש בה אור עצום מדי, לשם כך יש את הסנדק שהוא מקבל את הילד על ברכיו. והנשמה עוברת אל הילד דרך הסנדק תחילה, ואז הוא יכול לקבל את האור הזה של הנשמה הנכנסת בו. משה רבנו ילד שני בנים, את אליעזר ואת גרשום. לאחד הוא עשה ברית מילה, ולשני הוא לא עשה.

ברית מילה

משה רבנו לקח את משפחתו ורצה לרדת למצרים. בדרך הגיע אליו נחש, ורצה לבלוע את משה או את הילד שלא נימול. ובכל פעם בלע הנחש את משה ופלט אותו, ושוב בלע אותו ושוב פלט אותו, ומשה היה בסכנת מוות. ציפורה הבינה מיד שהכל בסיבת זה שמשה לא מל גם את בנו השני. והיא מיד חיפשה אחר אבן צור, ומלה את הבן השני, ומיד הנחש עזב את משה.

ה' אמר לאברהם אבינו, שעד אותו יום נקרא בשם: "אברם" שמעתה והלאה יקרא שמו: "אברהם", ומי שלא יקרא אותו בשם החדש אברהם, יענש.

לארבעה אנשים ה' החליף את שמם.
הושע-(י)הושע
אברם-אבר(ה)ם
אליה-אליה(ו)
יוסף-י(ה)וסף
הושע קיבל אות-י'
אברם קיבל אות-ה'
אליה-קיבל אות ו'
יוסף-קיבל אות ה'
תחברו את האותיות לפי הסדר מלמעלה למטה, ותקבלו את שמו של ה' שהן אותיות הוי"ה.

בזמן שאליהו הנביא היה חי הוא רצה למות. ה' התגלה אליו ושאל אותו, מדוע הוא רוצה למות? אליהו הנביא השיב לו, שהוא רוצה למות, כי עם ישראל עובדים עבודה זרה וכבר לא מקיימים מצוות ברית מילה. ה' לא אוהב שמדברים רע על ישראל.
ה' השיב לו שנכון הוא שעם ישראל חוטאים בעבודה זרה, אבל יש הבטחה שעם ישראל יעשה ברית מילה תמיד.

בשעה שיושבים צדיקים בגן עדן ונהנים מזיו השכינה, ומתענגים מחידושי תורה, בכל פעם שיש ברית מילה, ולפעמים ישנם כמה בריתות מילה, אליהו הנביא צריך להתלבש בגוף גשמי ולרדת לעולם הזה,ולהיות נוכח בכל ברית מילה. ולפעמים הוא מפיע בתור ערביה ולפעמים בתור מסכן מקבץ נדבות, והוא נוכח לזמן קצר והולך. ואם יש כמה בריתות, הוא צריך להיות נוכח בכולם.

יש לדעת שכל אדם שמזמינים אותו להיות נוכח בברית מילה, הוא חייב ללכת ולהיות נוכח, וכל זאת כאשר יהודי שם לו הזמנה בידו. אנשים שמגיעים לברית מילה מתוקף הזמנת הורי הילד, בעת שהם נוכחים בברית, הם זוכים שכל עוונותיהם נמחלים להם באותו זמן. אבל אם יבוא אדם שלא הוזמן להשתתף בברית מילה, ואפילו יהיה נוכח בברית, לא יתכפרו לו עוונותיו.

על המצח של כל אדם, רשומים עוונותיו. כאשר מגיע מלאך בסביבת האדם, והוא רואה את רישום העוונות על מיצחו של האדם, הוא רוצה להמיתו. הברית נקראת "ברית-מלח". אדם צריך שתמיד יהיה על שולחנו מלח. ואדם צריך לטבול את הלחם במעט מלח.
בגופו של אדם ישנם מלחים. העין הינה היחידה שיכולה להוציא החוצה מלח מגוף האדם, וזאת דרך הדמעות שאדם מוריד.

וכדאי מאוד שכאשר אדם בוכה, הוא יקח את הדמעות וימרח אותם על המצח שלו, וישפשף את מיצחו באותם דמעות, ואז הרושם של העוונות שנוצר על מצחו יעלם, וכן הרבה קיטרוגים יסתלקו מעליו

ברית מילה

סיפור

שמעתי מעשה מחריד ומזעזע מתלמיד חכם גדול שהיה עד לדבר זה שאירע ליהודי אחד, מיוצאי גרמניה, בעת ביקורו של רבי אלחנן ווסרמן בארה"ב, סמוך לפרוץ מלחמת העולם השניה.
במהלך ביקורו בארה"ב הגיע רבי אלחנן להרבה ערים וקהילות יהודיות, בהן פעל לטובת ישיבת ברנוביץ. ביקורו השאיר רושם רב, ומלבד מה שנפגש עם אנשים כדי שיסייעו להחזקת התורה בישיבתו, באו אליו גם הרבה יהודים לבקש עצה ותושיה בפתרון בעיותיהם, שכן ידוע ומקובל היה כגאון בתורה וכאיש צדיק וקדוש.
בין אלה שבאו אליו לשאול בעצתו, היה גם אותו יהודי מיוצאי גרמניה, ושאלתו היתה, הואיל ויש לו בן שכבר הגיע לגיל חמש עשרה, והגיע השעה ללמדו אומנות, שהרי אמרו חז"ל במשנה (אבות ב,) "יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ", הוא בא לשאול, או, בעצם לא כל כך לשאול, אלא לומר מה בדעתו לעשות, ולבקש את הסכמתו של ר' אלחנן.
רבי אלחנן ידע היטב שבא מגרמניה, וצריכים לדבר איתו ברכות ובגמישות, על כן פתח ואמר לו: אתה בודאי צודק, אין ספק שטוב תורה עם דרך ארץ, וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה, הכל באמת נכון, ברם, מה דעתך על הענין של הכנסת הבן לבריתו של אברהם אבינו ע"ה, זו מצוה? בודאי שזו מצוה גדולה להכניס בן בבריתו של אברהם אבינו, מה השאלה? הן אמרו חז"ל "גדולה מילה שהיא שקולה כנגד כל המצוות שבתורה" (נדרים לב), והלא כל כלל ישראל עומד על יסוד של בריתו של אברהם אבינו, הרי אתה בעצמך, קיימת את המצוה הזו בבן שלך.
ואולם מה הדין אם קרה, חלילה, מתו אחיו מחמת מילה, הלא אז אסור למול, אמנם יש מחלוקת בגמרא אם מתו שנים או שלושה, על כל פנים אם התברר שישנה חזקה כזו – אסור למול, זוהי ההלכה, וכל כך למה? כי כבר מתו אחיו מחמת מילה, הרי שאפילו במצוה כה גדולה וכה חשובה, אם מלו אחיו מפני שמלו אותם, אסור למול את זה שנולד, עכשיו, ואם אביו כן ימול אותו – הוא יעבור עבירה, שכן כיצד יכול אדם למול את בנו כשהוא מסכן בזה את חייו?
אם כן, המשיך ואמר רבי אלחנן לאותו יהודי, הלא לא תאמר שמצוות מילה פחותה וקלה מענין זה של לימוד אומנות ומלאכה לבן, והיום אנו חיים בדור ובמצב של "מתו אחיו מחמת מלאכה"! כאשר שולחים ילד ללמוד אומנות, הוא עלול להתקלקל, והנזק שנגרם דומה לפחות לעניין של "מתו אחיו מחמת מילה" והלא ראינו בימים אלה, שזוהי תופעה שכיחה שבנים מתקלקלים כשהם יוצאים מחוץ לכותלי התורה...!
כך אמר לו רבי אלחנן...היהודי אמנם שמע מרבי אלחנן מה שהוא אומר, אבל לא קיים, והלך ושלח את בנו ללמד אומנות וכמה אומלל היה ממה שקרה לבן שלו, שלא הוציא את שנתו, כי באמצע השנה שבה הוציא אותו מהישיבה, חלה הן לפתע ונפטר, היתה כאן בחינת "גזירה שיצאה מלפני השליט", היינו מה שאמר לו ר' אלחנן שכמו שיש "מתו אחיו מחמת מילה", כך יש עניין של "מתו אחיו מחמת מלאכה", ונתקיים כן ביהודי הזה, רחמנא ליצלן. (מורשת אבות).

חשיבות בבחירת הסנדק והמוהל

הכל כשרים למול וישראל גדול שיודע למול קודם לכולם (שו"ע יורה דעה רס"ד א).
הקב"ה ציווה אותנו לקבוע אות בגופנו ובכך להבדילנו משאר העמים. וטעמה של מצווה זו כותב ה"לבוש" מפני שזה סימן אמיתי שאינו משתנה לא בחיים ולא אחר המוות וחתום יפה בבשרנו, להורות שאנו עבדי הקב"ה ומחויבים לקיים מצוותיו ולא לעבור עליהם כי לכך נוצרנו.
ורצה הקב"ה לברוא האדם בחיסרון זה בעורלה אע"פ שהיה יכול לבוראו כשהוא מהול כי הדבר משמש סימן שכשם שאדם מסוגל לתקן את מום גופו הוא יכול לתקן פגם נשמתו שכן בידו הדבר להיות טוב ולא לחטוא.
כמובן חשיבות יתרה נודעת לכך בבחירת המוהל והסנדק כיוון שאם הם כשרים ויראי שמים, יש בכוחם

ברית מילה

להמשיך קדושה וטהרה על הנולד. לכן יש לבחור סנדק ומוהל צדיקים ויראי שמים (בנוסף למה שהמוהל חייב להיות בקי ומומחה).
מספרים על הגה"צ ר' יעקב מוצפי זצ"ל שהיה מקפיד מאוד על מוהל וסנדק שיהיו יראי שמים. וסיפר פעם על חכם עובדיה צדקה זצ"ל שהיה איש החסד, ורודף אחר צדקה ומצוות ששאלוהו "במה זכית לכל החסידות ולכל המעלות הטובות האלו"?
ענה חכם עובדיה "אני בבחינת חומץ בן יין, והייתי צריך להיות הרבה יותר חסיד וירא שמים ממה שאני טיפה מן הים הגדול, וכל זה למה, מפני שהסנדק שלי היה הגאון רבי יוסף חיים, בעל ה'בן איש חי', והמוהל שלי היה אחיו, ועד כמה שהסנדק והמוהל קובעים את מהלך החיים של הנולד אין לשער ולתאר, ולכן אני אומר שלא הגעתי לכלום ממה שאני הייתי צריך להגיע".
וכך היה מסיים את סיפורו "בחרו לכם מוהל וסנדק ירא שמים, לטוב לכם ולילדיכם כל הימים..."
הנה מעשה מופלא היכול להמחיש לנו בצורה נפלאה על השפעתו של המוהל וכוח תפילתו בזמן המילה:
בשעת לילה מאוחרת נשמע צלצול טלפון בביתו של רבי רפאל, מוהל מפורסם. על הקו הייתה אשה שהזמינה אותו לערוך ברית לבנה בביתם שבתל אביב בשעת בוקר.
המוהל התעניין לדעת מי שלחה אליו והיא ענתה כי מצאה את שמו ב"דפי זהב", תשובה מוזרה למדי...
ביום ובשעה שנקבעו הגיע רבי רפאל לכתובת הבית. היה זה בית מפואר בשכונה צפון תל-אביבית מטופחת. רבי רפאל צילצל בפעמון ובפתח הופיעה אשה. היא הודיעה לו קצרות כי למעלה, בקומה השניה, שוכב התינוק. על השולחן מעטפה ובה כסף והיא עצמה חייבת לצאת מן הבית. בעוד כרבע שעה תגיע המטפלת לשחררו. רבי רפאל לא הספיק להתעשת מתדהמתו וכבר נכנסה למכוניתה ונסעה...
עלה רבי רפאל במדרגות הבית ומצא תינוק קטן שוכב בעריסה מהודרת בחדר מפואר ביותר...הוא מל את התינוק, כשהוא המוהל, הוא הסנדק, והוא המכובד בברכות....
משסיים רצה ללכת, אך המטפלת עדיין לא הופיעה. בנתיים החל התינוק לבכות והמוהל הנבוך נטל אותו בידיו ומחוסר אונים החל לבכות יחד איתו...
בעודו מתייפח, חיפש את המטבח, שם מצא בקבוק חלק והאכיל את התינוק הצורח. התינוק נרגע אך ר' רפאל עדיין לא....
הוא המשיך לבכות בכי מלא כאב על אנשים אומללים אלה, שביום היכנס בנם בבריתו של אאע"ה, אינם מתפנים להיות נוכחים במקום. יש להם עיסוקים חשובים יותר...
הדמעות נשרו על פניו של התינוק, שבנתיים נרדם על זרועותיו של המוהל לישון שנת ישרים.
רק לאחר כשעתיים הגיעה המטפלת. היא זרקה תירוץ כלשהו ורבי רפאל אף לא האזין. הוא נטל את תיקו ונמלט על נפשו...
חלפו שלוש עשרה שנה.
יום אחד התקשרה לרבי רפאל אשה. היא הזכירה למוהל את הברית המוזרה שערך לבנה שלוש עשרה שנה קודם לכן...
רבי רפאל לא היה זקוק לתזכורת, אז סיפרה לו האשה "הילד שערכת לו את הברית רוצה לשמור מצוות. בעצם, מאז היותו ילד קטן, הוא רוצה להתפלל, לשמור שבת, לחבוש כיפה. התייעצנו עם מומחים ואלה לא הצליחו לעקור מראשו את שיגיונותיו. החלטנו להניח לו ללכת בדרכו. רק אותך אנו מכירים מבין היהודים שומרי תורה ומצוות ואנו מבקשים שתדריך אותנו..."

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (יב,ג)

רבי חיים ברלין גאב"ד מוסקבה, בהיותו בערוב ימיו בירושלים, רגיל היה לקרוא בתורה בבית מדרשו מידי שבת בשבתו, כשהוא קורא בנעימות מיוחדת ובדקדוק רב. רבים מבני ירושלים באו להתפלל בבית מדרשו אך ורק כדי לשמוע את קריאתו.
בהגיע שבת חול המועד פסח, נהרו המונים לבית מדרשו על מנת לשומעו קורא את מגילת "שיר השירים"

ברית מילה

בלהט נפש ובהשתפכות אהבה. במיוחד כשהגיע לפסוק: "הנך יפה רעיתי, הנך יפה, עינייך יונים", היה קורא בהתלהבות גדולה ומתמוגג בדמעות שליש.
תלמיד קרוב היה לו לרבי חיים ברלין, והוא רבי אריה לוין. רבי אריה לוין כתלמיד קרוב, החליט שנה אחת לשאול את רבו מהי הסיבה לכך שכשמגיע לפסוק זה מידי שנה בשנה, מתמוגג הוא בדמעות שליש, והלא פסוק זה מתאר כה יפה את האהבה השוררת בין הקב"ה לכנסת ישראל?
הבה אספר לכם את העניין, ענה רבי חיים ברלין, בהיותי רב במוסקבה, נכנס אלי פעם יהודי וביקש לדבר איתי ביחידות. חשבתי לעצמי, מי יודע לאיזו צרה נקלע אותו יהודי, עד שמתבייש לדבר בנוכחות אנשים זרים. נכנסנו לחדר צדדי, ומה הופתעתי שכל "סודו" הכיל הודעה, שאשתו ילדה בן זכר למזל טוב. והוא בא להזמינני למול אותו (רבי חיים ברלין ידוע היה כמוהל מומחה ובהיותו גאב"ד מוסקבה, מל רבים מילדי ישראל).
שאלתי כמובן את אורחי, הגד נא לי יקירי מה הסודיות שבדבר, הרי רבים מלים את בניהם, כדת משה וישראל, ומה יש כל כך להסתיר?
להוי ידוע למר – השיב לי, שאני גר בסביבת גויית לחלוטין, ואף אחד משכני וממכרי אינו יודע שאני יהודי. אני בעל בית מסחר גדול לצרכי דת נוצריים, וכמובן שאם יוודע שיהודי אני, אאבד את פרנסתי המרווחת (מוסקבה בימים ההם היתה עיר פרובסלבית אדוקה, ומלאה כנסיות). וכמו כן, מי יודע אם אין חשש לחיי, ועל כן בבואי להזמין את כבוד הרב למול את ילדי, הנני גם שואל עצה איך אפשר לסדר את הברית כך שאף אחד לא ירגיש בדבר.
כמובן, שבמקרה כזה לא היה מקום לחשוב על קיום המצוה בהידור, במנין עשרה ובסעודת מצוה כנהוג בישראל, ולכן אמרתי לו שהוא יהיה מוכן להיות הסנדק, להחזיק את הילד על ברכיו, ואז נוכל לסדר את ברית המילה לבדנו.
לא אוכל, רבי – השיבני אותי יהודי בבהלה – לב רך לי ולא אוכל להסתכל בפצוע, ואיך אוכל לראות כשימולו את בני הרך ושמא ירעדו ידי וישמט הילד מחיקי.
שאלתיו עוד כמה פרטים אודות מצבו, מקום דירתו וכדומה, ויעצתיו כך: ראשית, לשלוח לאותם ימים את כל המשרתות הנכריות הנמצאות בביתו, כדי שלא יראו מה עושים שם. שנית, היות ונמצא בעיר רופא יהודי מנתח מפורסם, שאף רבים מגויי העיר מזמינים אותו, יזמינו ליום השמיני המיועד להיות נוכח בזמן הברית, ולשכניו יספר שנתגלה בתינוק פגם גופני וזקוק הוא לניתוח קל. ואני אבוא עם הרופא לזמן המיועד. הרופא יהיה הסנדק ואני המוהל. והרופא יוכל אח"כ לבקר כמה פעמים בביתו לפקח על ריפוי המילה, והכל יבוא על מקומו בשלום.
ביום המיועד, בא אותו יהודי להובילני לביתו יחד עם אותו רופא מנתח מפורסם. עברנו רחובות ואיזורים שבכל שנות ישיבתי במוסקבה, לא היתה לי הזדמנות לעבור שם, כי לא דרכה שם אף פעם רגל יהודית. הגענו לביתו שהיה מסודר בנוסח אצילים כשאין בו שום סימן מסימני היהדות, ובו פסלים למיניהם וצרכי דת נוצריים רבים. סידרנו את הברית כהלכתו, כשהרופא היה הסנדק ואני המוהל. כשנפרדתי ממנו בקשתיו לסור אלי ביום השלישי למילה, כדי להודיע לי מה שלום הילד.
לאחר שלושה ימים הגיע אותו יהודי לביתי, ומכיון שחשד בי שהזמנתי אותו לביתי כדי לשלם לי שכר טירחה, הושיט לי שטר של עשרה רובלים. כמובן שסרבתי לקבל. והוא חשב שאיננני מסכים לסכום זה ועל כן הוסיף על הסכום. עד שהצלחתי לשכנעו, שהנני מסרב באמת לקבל שכר טירחה בעד מצוה זו. אמנם גיליתי לו את כוונתי האמיתית בכך שהזמנתי אותו לבוא אלי, מאחר ורצוני עז לדעת מה הסיבה שהניעה אותו לקיים את הברית במסירות נפש, למרות שלאחר שיחתי עמו וביקורי בביתו הנני רואה, שאין לו שייכות כלל וכלל ליהדות!?
לשמע דברי אלו החלו עיניו להוריד דמעות. ובראש מורכן אמר: יודעני רבי, שהתרחקתי ממקור מחצבתי, ולפעמים לבי עלי דווי, אולם לפי מצבי אינני יודע אם כבר אוכל לשוב בתשובה שלימה...וכאן החל לבכות בדמעות שליש – לאחר שנרגע קמעא, המשיך, חושבני כמו כן שבני זה הרך הנימול יהיה כתוצאה ממצב זה רחוק עוד יותר ממני מהיהדות, שכן אני לכל הפחות בצעירותי גדלתי בבית הורי כיהודי לכל דבר,

ברית מילה

אולם, בני, הרי לא יכיר כלל שום סימן של חיי יהדות. אבל בכל זאת הרי יתכן –אמנם באופן מוזר ביותר – שבני זה כשיגדל, יזדמן שיכיר חיי יהודים ויהדות, ואולי יתעורר בו הניצוץ וירצה להיות יהודי, על כן אינני רוצה לחסום בפניו את הדרך לשוב למקור מחצבתנו – דבר שיקשה אם לא יהיה נימול. על כן התאמצתי בכל כוחי למולו, שתהיה הדרך פתוחה לפניו, ויוכל בקלות לשוב למקור מחצבתו.
כשהגיע רבי חיים ברלין לסיום הסיפור, החל שוב מתרגש עד לדמעות והוסיף: במאורע זה התפרש לי מאמר חז"ל על הפסוק הנ"ל: "הנך יפה רעיתי, הנך יפה עינייך יונים". שהייתי מתקשה להבינו בכל ימי חיי.
חז"ל דרשו את כפילות המילים "הנך יפה" כך: "הנך יפה לפני החטא, והנך יפה לאחר החטא". והדבר בלתי מובן כלל, מה היופי שלאחר החטא? אולם במאורע הנ"ל התבהרה לי כוונתם והתשובה היא בסיפא דקרא "עינייך יונים".
אחת מסגולותיה הטבעיות של היונה היא, שאינה מתרחקת מקינה מרחק כזה שלא תדע את דרכה חזרה, ואת זה אנו למדים מסוגיא במסכת בבא בתרא דף כ"ג.
זהו מה שאמרו חז"ל: "הנך יפה לאחר החטא" סיים רבי חיים ברלין – בן ישראל אף שחטא והתרחק מרחק רב כל כך ממקור מחצבתו, בכל זאת עדיין מפנה ראשו לאחוריו ומשתדל במסירות נפש שלא יאבד דרכו לגמרי בחזרה לקינו. ואם לא הוא, אז לכל הפחות זרעו יוכל לשוב ליהדות. וזהו השבח של "עינייך יונים", שגם היהודים הרחוקים ביותר ואפילו המומרים רחמנא ליצלן נאחזים במיצוות מילה או מזוזה בר מצווה יום כיפור או לא אוכלים חמץ בפסח משהוא שישיכו אותם ליהדות למרות שהם רחוקים ממנה (מורשת אבות).

ביום השמיני ימול בשר ערלתו (סיפור) (יב,יג)

בוא וראה כמה ישראל מחבבים את המצוות, שהם מוציאים הוצאות כדי לשמור את המצוות ולשמוח בהם. אמר הקדוש ברוך הוא: אתם משמרים את המצוות ותשמחו בהן, אני מוסיף לכם שמחה שנאמר (ישעיה כ"ט, י"ט) "ויספו עינויים בה' שמחה" (מדרש תנחומא תזריע ה').
נהגו ישראל לעשות סעודה ביום המילה, וראיה לדבר מאברהם אבינו, שנאמר "ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק", וכשתחלק תיבת "הגמל" לשתי תיבות, יצא הג-מל והיינו שביום הג ביום שמיני (ה"ג בגימטריה שמונה), מל את יצחק (תוספת שבת דף ק"ל ד"ה שש).
ומובא בספרים הקדושים שיש לאדם להשתדל בכל עוז לעשות סעודת מילה, אפילו אם יראה מניעות ועיכובים, צריך להתגבר על כל המכשולים. כי עיקר השתדלות השטן הוא שלא יעשו סעודת מילה, וכמו שמרומז בשמו של המלאך סמא"ל – ראשי תיבות" סעודת מצוה אין לעשות, כדי שלא תגדל זכות ישראל כבמעשה יצחק וכו', ועל כן אם רואה האדם מניעות ידע שמעשה שטן הוא ויתחזק במצוה זו (לבוש יוסף).

מעשה שהיה באחד ממלכי אומות העולם פנה לר' תנחום ואמר לו: "הבה ונהיה עמי ועמך לעם אחד"!
השיב לו ר' תנחום: "טוב ויפה! אך אנו היהודים הננו נמולים ועל כן לא נוכל להיות כמוכם, הגויים. המולו אפוא אתם, ותהיה כמונו, היהודים".
ירד המלך לסוף כונתו של ר' תנחום והבין את הפקוחות שבתשובתו. אמר לו: "אכן, נצחתני בדבריך. ואולם, על פי החוק מי שמנצח את המלך מושלך הישר אל גוב האריות".
מיד קרא למשרתיו והללו אמנם השליכו את היהודי אל הגוב. וראו זה פלא: האריות נצבו ליד ר' תנחום, הביטו בו אך לא נגעו בו לרעה!
באותו מעמד נכח מומר אחד, והלה התרעם על הנס שארע ליהודי. בזעמו הרב פנה אל המלך ואמר לו: "נראה שאין האריות רעבים עתה, ועל כן לא נגעו ביהודי".
"הבה נערוך נסיון ונוכח אם רעבים האריות אם לאו", הציע המלך וקרא למשרתיו: "השליכו אל הגוב את האדם הזה", ציוה בהצביעו על המומר.
השלך המומר לגוב האריות, ובאחת התנפלו עליו האריות ואכלו את בשרו לתאבון... (על פי מסכת

ברית מילה

סנהדרין דף ע"ח לוקט ממעשיהם של צדיקי).

מעשה שהיה בקיסר רומא שונא ישראל שמלך בתקופה בה שלטה מלכות רומי בישראל. קיסר זה חיפש בכל הזדמנות להרע ליהודים. יום אחד, עת ישב על כסאו, ושריו ויועציו – סביבו, שאלם הקיסר שאלה: "אדם אשר ברגלו נהיה נמק – ריקבון, מה יעשה, האם יקטע את רגלו ובכך יציל את חייו, או לא יעשה כן, ואז הרי יכאב לו ויצטער מאד, מה עדיף"?
אמרו לו חכמיו ויועציו: "כדאי לו שיקטע את רגלו ויחיה – ויחלים".
שאלה זו –כיון הקיסר נגד היהודים ששנא אותם ודימה את היהודים למחלה – נמק - שצריך לקטוע, צריך להרגם. ושמח על תשובת החכמים שיעצו לו לקטוע – להרוג את היהודים, וקיבל עצתם.
בין יועציו היה אחד ידיד היהודים ושמו קטיעא בר שלום, הוא התנגד לגזרה זו נגד היהודים ואמר לקיסר: "אי אפשר לעולם להתקיים בלי עם ישראל כשם שאי אפשר לעולם להתקיים ללא ארבע רוחות השמים. ישראל הם חלק מהעולם וכיצד תהרגם– "? ועוד הוסיף קטיעא ואמר: "דע לך שכולם יקראו לך קיסר בעל מלכות קטועה".
שמע הקיסר את דבריו והבין כי צודק הוא, אמר לו: "דבריך נכונים, אך בודאי ידועים לך חוקי המלוכה ברומא והם שאין לנצח את השליט – את הקיסר.
לפיכך, אסור לך לנצח אותי, והנה עתה עצתך טובה מהחלטתי. לכן, עלי להענישך בעונש הראוי והוא להשליך אותך לכבשן האש".
לקחו עבדי הקיסר את קטיעא בר שלום והוליכוהו לכבשן האש. והנה בדרך פגשה אותם גבירה רומית אשר ידעה לאן מועדות פניהם ומדוע נענש. אמרה לנדון למות – "אתה הולך למות – אוי לה לספינה שהולכת בלי מכסה" – כונתה היתה שספינה שלא משלמת מכס אינה יכולה להכנס לתוך המדינה. כך אתה, אינך יכול לקבל חלק לעולם הבא יחד עם היהודים מכיון שלא מלת את עצמך.
שמע זאת קטיעא בר שלום – מל את עצמו ומיד אחר כך זרקוהו לכבשן האש.
יצאה בת קול ואמרה: "קטיעא בר שלום מזומן לחיי העולם הבא".
טרם מותו קרא קטיעא בקול ואמר: "הנני מוסר את כל נכסי לרבי עקיבא וחבריו".
כשבאו לחלק את נכסיו התעורר ספק האם הכונה היתה שרבי עקיבא וחבריו יתחלקו ברכוש שווה בשווה, או שמא הכוונה שרבי עקיבא יקח מחצית הרכוש וחבריו החצי השני.
אמר רבי עקיבא: "אוכיח לכם מן הכתוב שמחצית שייכת לי. בלחם הפנים נאמר: 'והיתה לאהרון ולבניו'. גם במנחות נאמר: 'והנותרת מן המנחה לאהרון ובניו'. אמרו חכמינו זיכרונם לברכה מפני שהכתוב הזכיר את אהרון לחוד ולא אמר סתם 'והייתה לכהנים', רמז יש כאן שאהרון נוטל מחצה ושאר הכהנים מחצה ואינו חולק עימהם שווה בשווה. לפי דברים אלה מפרש אני את דברי קטיעא בר שלום, כשאמר נכסי לרבי עקיבא וחבריו – הכוונה שמחצית תהיה לי ומחצית לחברי (פ"ק מסכת ע"ז).